

ENGEDÜNK A 48-BÓL? – MÉRLEGEN A NAGYMINTÁS IFJÚSÁGKUTATÁS KÉT ÉVTIZEDE

– Székely Levente –

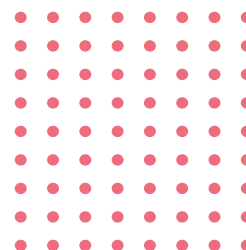
Az ifjúságkutatások története nem az elmúlt két évtizedben kezdődött Magyarországon, azonban az ezredforduló fontos változást hozott, amikor megalakult a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet¹, ahol nagymintás ifjúságkutatási program indult. A kérdőíves kutatás a 15–29 éves magyarországi fiatalokat vizsgálta 8000 fős minta alkalmazásával, a kutatás eredményeit gyorsjelentés (Szabó et al., 2002) és tanulmánykötet (Laki et al., 2001), valamint CD-melléklet formájában publikálták. Az Ifjúság2000 kutatás fontos mérföldkő, hiszen nagyszámú mintán átfogó tapasztalatokat tudott megmutatni arról, hogy milyen változások zajlottak az ifjúság körében a rendszerváltás óta eltelt évtizedben. A következő évben került sor a MOZAIK2001 elnevezésű kutatásra, amely a határon túli 15–29 éves magyar és a velük egy térségben élő többségi nemzethez tartozó fiatalokat vizsgálta, melynek során az öt régióban 5500 magyar és 2000 többségi nemzethez tartozó fiatalot kérdeztek meg.

A sorban következő Ifjúság 2004 kutatásban kiemelt témaként megjelent a fiatalok viszonyulása a fogyasztással élőkhoz. A kutatás eredményeit gyorsjelentésben (Bauer – Szabó, 2005) mutatták be, illetve helyzetelemzés készült a Nemzeti Ifjúsági Stratégia megalkotásához (Bauer et al., 2017).

A 2008-as nagymintás adatfelvételt kvalitatív (fókusz-csoportos) kutatással alapozták meg, a kérdőív tematikájában a politikai szocializáció vizsgálata került előtérbe. A 2008-as kutatásból gyorsjelentés (Bauer–Szabó, 2009) és egy, az addigi adatfelvételi hullámok (2000, 2004, 2008) tapasztalatait összefoglaló tanulmánykötet (Bauer–Szabó, 2011) készült.

Ahogy a korábbiakat, a 2008-as kutatást még az időközben több szervezeti változáson áteső Nemzeti Ifjúságkutató Intézet² készítette, amelynek megszűnését követően a Társadalomkutató Kft. és a Kutatópont Kft. folytatta a munkát.

A 2012-es kutatás már ebben az új konstrukcióban készült el Magyar Ifjúság 2012 néven. Az új szervezés lendületet adott az eredmények részletesebb bemutatásának is. A 2012-es kutatás adatait felhasználva a gyorsjelentés mellett napvilágot látott négy tanulmánykötet is (Székely, 2013; Nagy – Székely, 2014a; Nagy – Székely, 2014b; Nagy – Székely, 2016).

¹ Az 1999. évi költségvetésben különítettek el először forrást ifjúságtudományi kutatások támogatására. Ez, illetve a 2000-es költségvetési törvény által kijelölt forrás teremtette meg a lehetőséget a nagymintás ifjúságkutatás elindítására (Nagy – Szeifer, 2016).

² 2005-től Mobilitás Ifjúságkutató Iroda, majd az NCSSZI Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet keretein belül Gyermek- és Ifjúságkutatási Főosztály néven működött.

A 2016-os és 2020-as kutatási hullám bár új néven³, de a korábbi nagymintás ifjúságkutatások (Ifjúság2000–2008; Magyar Ifjúság 2012; MOZAIK2001–2011) által kijelölt irányvonalak mentén, a korábbi kutatások eredményeivel összehasonlítható módon készült. A 2016-os és 2020-as kutatási hullám a magyarországi fiatalok élethelyzetét és életmódját vizsgáló kutatáshoz határon túli magyar fiatalokról szóló kutatás is kapcsolódott, amely a magyarországival azonos tematika mentén, azonos időben készült. 2016-ban és a 2020-as kutatás során is 12 ezer 15–29 évessel vettünk fel személyes kérdőívet, a magyarországi 8000 fős minta mellett 4000 külföldi magyar fiatallal is készült interjú, így nyújtva átfogó képet a Kárpát-medencei magyar ifjúságról. A legnépesebb magyar közösséggel bíró határon túli régiókban a magyarországi kutatással összehangoltan (azonos időben és azonos kérdéskörök mentén) zajlottak az adatfelvételek. Erdélyben (ezen belül a Partiumban, Székelyföldön és Belső-Erdélyben) 2000, Felvidéken 1000, Vajdaságban és Kárpátalján 500-500 fő lekérdezésére került sor.⁴

A 2016-os kutatás eredményeire épülve a két gyorsjelentés (Székely et al., 2017; Székely – Szabó, 2018) mellett elkészült két tanulmánykötet (Székely, 2018a; Nagy, 2018) is, míg a 2020-as kutatásból eddig két gyorsjelentés (Domokos et al., 2021a; Domokos et al., 2021b) és három tanulmánykötet látott napvilágot (Székely, 2021a; Nagy, 2022; Pillók – Székely, 2022). Az ezredfordulón induló nagymintás ifjúságkutatás hat hulláma alatt összesen 48000 15–29 éves fiatallal készült interjú Magyarországon. A következő oldalakon ennek a munkának rövid áttekintésével, a kutatás tanulságaival és lehetséges jövőképeivel kívánok foglalkozni.

A tematika dinamikája

A nagymintás ifjúságkutatás 20 éve alatt számos dilemmával szembesülhettünk, amelyek elsősorban a tematikával kapcsolatban jelentkeztek. Ez természetes is, hogy a kérdőív fejlesztése során a korábbi eredmények tapasztalatai és az új ismereteink alapján a kérdéssor frissítése indokoltá válik. Kutatási programban és nem önálló kutatásban gondolkodva ugyanakkor az új megközelítések gyakran szembekerülnek a trendek vizsgálhatóságával. Az „almát almával” elv alapján a trendek versus aktualitások csatájában az eddigi tapasztalatok alapján rendszerint a trendek győzedelmeskedtek. Mindez azt jelenti, hogy amennyiben egy adott kérdéskör vizsgálata bekerült a kérdőívbe, a legtöbb esetben a kutatók igyekeztek a téma követésére lehetőséget teremteni, a korábban alkalmazott kérdést módszertani megoldásokhoz igazodva megfogalmazni.

A kérdőív egyes témákra vonatkozó kérdésszámának összehasonlítása sokat mondhat el arról, hogy a kuta-

tás tervezése során melyek voltak azok a sarokpontok, amelyeket a kutatók fontosnak éreztek. A kutatássorozat kérdőíveinek összevetése során 161 és 319 közötti kérdésszámokról beszélhetünk (1. táblázat).

Ugyanakkor a teljes kérdőív kérdésszámait összehasonlítva meglehetősen nehéz következtetéseket levonni, mert a kérdések szerkezete nagyon különböző (lehet). Egy egyszerű igen/nem válaszlehetőségre épülő kérdés a perc töredéke alatt kérdezhető le, míg egy sok alkérdést tartalmazó táblázat lekérdezése akár hosszú percekig elhúzódhat. Ahhoz, hogy képet kaphassunk arról, hogy miként változott a teljes kérdőív hossza az adatfelvételek során, kiindulhatunk a kérdőív kitöltéséhez szükséges idő kérdezőbiztos általi becsléséből, illetve a 2012-es kutatást követően az adatfelvételi rendszer által rögzített kérdőívhosszból.

³ Magyar Ifjúság Kutatás 2016 és Magyar Ifjúság Kutatás 2020 vagy Magyar Fiatalok 2020.

⁴ A külföldi kutatások módszertani specifikációját a kutatócsoport készítette együttműködésben 2016-ban a Max Weber Alapítvány (Erdély), a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Kárpátalja), valamint 2016-ban az Identitás Kisebbségkutató Műhely (Vajdaság), 2020-ban a Szekeres László Alapítvány (Vajdaság), továbbá a Nemzetpolitikai Kutatóintézet szakembereivel.

A legutolsó két adatfelvétel esetében a rögzített adatok 43 percet (2020-ban a magyarországi adatfelvétel átlagos kérdőívvideje), illetve 41 percet (2016) mutattak. Az adatfelvételi rendszer 2012-es rögzített adata 70 perc volt, míg a kérdezőbiztosok 2008-ban átlagosan 66 perces interjúkat készítettek (saját adminisztrációjuk alapján), a korábbi hullámokra vonatkozóan ugyanakkor ilyen jellegű adatok nem állnak rendelkezésre. A másik lehetőség, hogy megvizsgáljuk az egyes adatbázisokat, hogy azok hány alkérdést, úgynevezett. itemet tartalmaznak.

Amennyiben az interjúalanyoknak feltett első kérdéstől az utolsóig ténylegesen megszámláljuk az itemeket, azt találhatjuk, hogy az utolsó négy hullámban beállt a kérdőív hossz, és körülbelül 1000 item került minden esetben az adatbázisokba. Láthatjuk, hogy a kérdésszám és az itemek száma csak lazán kapcsolódik egymáshoz; a legrövidebb kérdőívek sorrendje fel is cserélődik, ha a kérdésszám helyett az itemek száma szerint rendezzük sorba (1. táblázat).

Ugyanakkor a teljes kérdőív kérdésszámaikat összehasonlítva meglehetősen nehéz következtetéseket levonni, mert a kérdések szerkezete nagyon különböző (lehet). Egy egyszerű igen/nem válaszlehetőségre épülő kérdés a perc töredéke alatt kérdezhető le, míg egy sok alkérdést tartalmazó táblázat lekérdezése akár hosszú percekig elhúzódhat.

Ahhoz, hogy képet kaphassunk arról, hogy miként változott a teljes kérdőív hossza az adatfelvételek során, kiindulhatunk a kérdőív kitöltéséhez szükséges idő kérdezőbiztos általi becsléséből, illetve a 2012-es kutatást követően az adatfelvételi rendszer által rögzített kérdőív hosszából.

A legutolsó két adatfelvétel esetében a rögzített adatok 43 percet (2020-ban a magyarországi adatfelvétel átlagos kérdőívvideje), illetve 41 percet (2016) mutattak. Az adatfelvételi rendszer 2012-es rögzített adata 70 perc volt, míg a kérdezőbiztosok 2008-ban átlagosan 66 perces interjúkat készítettek (saját adminisztrációjuk alapján), a korábbi hullámokra vonatkozóan ugyanakkor ilyen jellegű adatok nem állnak rendelkezésre.⁵

A másik lehetőség, hogy megvizsgáljuk az egyes adatbázisokat, hogy azok hány alkérdést, úgynevezett itemet⁶ tartalmaznak. Amennyiben az interjúalanyoknak feltett első kérdéstől az utolsóig ténylegesen megszámláljuk az itemeket, azt találhatjuk, hogy az utolsó négy hullámban beállt a kérdőív hossz, és körülbelül 1000 item került minden esetben az adatbázisokba. Láthatjuk, hogy a kérdésszám és az itemek száma csak lazán kapcsolódik egymáshoz; a legrövidebb kérdőívek sorrendje fel is cserélődik, ha a kérdésszám helyett az itemek száma szerint rendezzük sorba (1. táblázat).

1. táblázat: Kérdés- és itemszámok

Adatfelvételi hullámok	Kérdések száma	Itemek száma
2000	161	824
2004	235	772
2008	319	1019
2012	272	1055
2016	237	955
2020	246	965

⁵ A 2000-es és 2004-es kutatás dokumentációjában nem szerepel az interjúidőre vonatkozó adat, a kérdőív sem tartalmaz ilyen kérdést. Az azonban nehezen képzelhető el, hogy az interjúidőt nem rögzítették, a 2004-es vizsgálat során kiemelten foglalkoztak a kérdőív hossz hatásával az interjú minőségére. Erről tanúskodik a kérdezőbiztosnak feltett kérdések között pl. a következő: „A kért mennyiségű kérdésnél fáradt el, vagy unta meg a válaszadást?”

⁶ Úgy érdemes összehasonlítani az itemek számát, hogy közös nevezőre hozzuk az egyes adatbázisokat, és eltekintünk a különböző képzett változóktól, valamint figyelmen kívül hagyjuk az interjú megkezdését megelőző, illetve az interjút követő kérdezőbiztos kérdéseket.

Az itemek száma sem tökéletes eszköz a kérdőív hossz meghatározására, ugyanis egyáltalán nem mindegy, hogy egy-egy interjú során az itemek mekkora része tartalmaz ténylegesen lekérdezett választ. Az olyan összetett kérdőívekben, mint amelyeket a nagymintás ifjúságkutatás során alkalmaztunk, számos ún. szűrő- vagy feltételhez rendelt kérdés szerepel, amelyek nem minden esetben lesznek az interjú részei. Például, ha valakit a munkájáról faggatnánk, előbb meg kell kérdeznünk, hogy egyáltalán dolgozik-e. A 2020-as adatok alapján a magyarországi fiatalok valamivel több mint fele aktív a munkaerőpiacon, azonban a másik közel fele nem. Az ő számukra ezek a kérdések nem pusztán irrelevánsak, de zavaróak is, ezért természetesen az interjúkban el sem hangznak – ugyanakkor a kérdőívben szerepelnek, és itemek formájában megjelennek.

A nagymintás ifjúságkutatás során azonban osztott mintákkal is dolgozunk (2004-ben, 2008-ban, 2016-ban és 2020-ban), ami azt jelenti, hogy több – egyenként is reprezentatív – mintán különböző kérdőív-szenáriók kerültek lekérdezésre. Mindezt a gyakorlatban úgy kell elképzelni, hogy pl. azt minden, a mintába került személy megválaszolja, hogy jelenleg milyen párkapcsolatban él, de azokat a kérdéseket, hogy miképpen vélekedik az egyes párkapcsolati formákról, már csak egyeseknek teszik fel a kérdezőbiztosok. A kiválasztás természetesen nem lehet önkényes, a különböző kérdőív-szenáriókat úgy hangoltuk össze, hogy minden szenárió esetében nagyjából azonos interjúhosszt érthessünk el. Egyértelmű hátránya ennek a megoldásnak, hogy korlátozottan vizsgálhatók azok a kérdések, amelyek pusztán részmintán kerültek lekérdezésre. A főbb szociodemográfiai változókkal és még sok minden mással összevethető, azonban az egyes szenáriók egymással nem összekapcsolhatók. Tehát például azt lehet vizsgálni, hogy akik így vagy úgy vélekedtek a párkapcsolati formákról, azok miképpen gondolkodnak a példaképeikről, de ezek egyike sem vizsgálható az alapján, hogy miként gondolkodnak a társadalmon belüli ellentétekről.

Ennek oka az, hogy utóbbi más almintán került lekérdezésre, mint a családi kapcsolatok, példaképek kérdéskör, tehát ezek az itemek együtt nem vizsgálhatók.⁷

2004-ben történt az első kísérlet az osztott minta alkalmazására (volt 4000 fős blokk), végül 2008-ban került kidolgozásra a 2020-ban is használt, négyszer 2000 fős minta rendszere, aminek köszönhetően a kérdőív jelentősen hosszabb lehetett. Az alminták alkalmazása annak következménye, hogy egyre inkább rövidül az az idő, amelyet a kérdeztettek kibírnak egy kérdőíves kutatás során. Egyre gyorsabban lanyhul a figyelem, egyre gyakoribb az interjúk megszakítása, ezért a kérdőív szerkesztése során igyekeztünk a lehető legrövidebb és egyben a legteljesebb kérdéssorral⁸ dolgozni.

A nagymintás ifjúságkutatás a kezdetek óta azzal a szándékkal készül, hogy átfogó képet nyújtson a 15–29 éves fiatalokról. E kép megrajzolásához az élethelyzet és az életmód kérdésköreinek alapos körüljárása szükséges, ami sok témát és a gyakorlatban még több kérdést és hosszú kérdőívet eredményez. A teljes és átfogó képhez azonban még ennél is többre van szükség, hiszen az ifjúság egy olyan speciális életszakasz, amelyben befejezzük iskoláinkat, dolgozni kezdünk, a munkánkért először kapunk pénzt, párt választunk, családot alapítunk, és leválunk a szüleinkről. Ezek az életesemények kulcsfontosságúak az önálló felnőtt életbe való belépéshez, azonban a felnőttlét kiteljesedése szempontjából az ifjúság megismeréséhez hozzátartoznak az olyan alapvető kérdéskörök, amelyek a jelenlegi állapoton túl, a jövőre vonatkozóan is megmutatják a vágyakat, szándékokat.

A kérdőívekben érintett témákban⁹ négy kiemelt területet találunk, amelyek az eddigi hullámok mindegyikében az átlagoshoz képest jóval hangsúlyosabban voltak jelen. Ezek a következők: a demográfia alapváltozói, a családalapítással, gyermekvállalással kapcsolatos kérdéskörök; az iskolai és a munkaerőpiaci életút; valamint a társadalmi közérzet és politika.

⁷ Vannak olyan módszerek, amelyek imputált adatbázisok segítségével vizsgálhatóvá tesznek olyan kérdésköröket, amelyek nem egy kérdőívben szerepeltek, azonban ezek alkalmazása számos megkötéssel jár.

⁸ Igazán jó kérdőívet írni lehetetlen vállalkozásnak tűnik, hiszen a jó kérdőív egyszerű, de bonyolult összefüggések vizsgálatára alkalmas, rövid, de minden lehetséges és fontos szempontot figyelembe vesz, továbbá a kitöltőnek élményt jelent, amellet, hogy pontos és részletes adatokat tartalmaz a megkérdezettekről.

⁹ A témák elkülönítése során a lehatárolás nem lehet tökéletesen egyértelmű, vannak olyan kérdések, amelyek több helyre besorolhatók, és vannak olyan összefoglaló témák, amelyek összevonhatók lennének, vagy éppen egy-egy téma felosztható lenne több altémára.

A hangsúly egyrészt a témák fontosságából és összetettségéből következik, másrészt abból a tényből, hogy ezek azok a témák, amelyeket ez a kutatás vizsgál a legteljesebben (pl. addiktológiai kutatások részletesebben foglalkoznak az egészséggel, kockázati magatartásokkal), és végül a vizsgálandó témák meghatározása nem csupán kutatói, de megrendelői kompetencia is, azaz ezek azok a témák, amelyek a megrendelői érdeklődésre is leginkább számot tartanak.

Az egyes hullámokban alkalmazott kérdőívek nagyobb tematikus egységeit vizsgálva (2. táblázat) megfigyelhetjük, hogy hullámról hullámra változott az egyes témák súlya. A részletesebb elemzés azt is megmutatja, hogy az ezredforduló óta legjelentősebben a digitális kultúrára vonatkozó kérdések száma nőtt, míg a leglátványosabb csökkenés a kockázati magatartásokkal kapcsolatos témáknál látható, azon belül elsősorban a kábítószer-fogyasztásra irányuló kérdések száma esett vissza (Székely, 2020).

2. táblázat: Témák kérdésszámokkal

Téma	2000	2004	2008	2012	2016	2020
Demográfia, életesemények, családalapítás	16	41	36	49	37	41
Iskolai életút	10	21	45	27	24	25
Munkaerőpiaci életút	24	24	46	46	31	26
Társadalmi közérzet, politika	29	23	32	23	29	38
Háztartás, lakás, anyagiak	31	41	40	28	20	17
Szabadidő, sport, egészség	20	31	54	42	21	21
Kultúra, (új)média	18	19	28	27	33	27
Értékek, identitás, vallás	9	10	9	12	20	18
Aktualitások, egyéb	4	13	20	10	15	26
Kérdések a kérdezőbiztosoknak	0	12	9	8	7	7
Összesen	161	235	319	272	237	246

A kérdésszám önmagában nem mutathatja meg, hogy mennyit változott¹⁰ a tematikus egységek tartalma, a kérdésfeltevés módja stb. A 2020-as kutatás során visszatérő elemekkel, pl. az Inglehart (1997) értékvizsgálatai alapján készült kérdéssel, valamint olyan új kérdésekkel is dolgoztunk, amelyeket a szakmai konzultáció során javaslattevő szakemberek fogalmaztak meg, pl. az önkéntességre vagy az ifjúsági programokra vonatkozó kérdések, továbbá egyes változtatásokat az aktuális helyzet követelt meg, így váltak a kérdéssor részeivé a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos kérdések is.

A mindenkori nagymintás ifjúságkutatás az átfogó szemlélet és az összehasonlíthatóság iránti igénynek igyekszik egyaránt megfelelni. A kutatással kapcsolatos döntés-

hozói és ifjúság szakmai elvárás, hogy alkalmas legyen a fiatalok élethelyzetének és életmódjának átfogó és részletes vizsgálatára. A 2020-as kutatásnak csakúgy, mint a 2016-osnak a magyarországiak mellett a külföldi magyar fiatalok megismerését is szolgálnia kell¹¹, illetve alkalmasnak kell lennie a korábbi nagymintás hazai és határon túli ifjúságkutatásokkal való összehasonlításra.¹² Mindezeket úgy kellett a tervezés során figyelembe venni, hogy az ajánlattételi dokumentációban¹³ megfogalmazott területek vizsgálatát is elvégezzük, továbbá fókuszáljunk a megrendelői és a külső szakemberek javaslataira. Ezt a többszemponú megközelítést igyekezett egyöntetűen érvényesíteni a 2020-as magyarországi kérdőív tematikája (1. ábra).

1. ábra: A 2020-as magyarországi kérdőív tematikája

Élethelyzet (trend)

- Demográfiai jellemzők
- Oktatási és munkaerőpiaci helyzetkép és tervek
- Vagyoni és szubjektív jövedelmi helyzet
- Családi és háztartási jellemzők

Társadalmi újratermelés (részben trend)

- Életesemények
- Családalapítás és gyermekvállalás
- Tervek és attitűdök (befolyásoló tényezők)

Életmód (részben trend)

- Kultúra- és médiafogyasztás
- Szabadidő és sport
- Egészség és kockázati magatartás
- Problématérkép
- Politikai aktivitás és ideológia
- Identitás és vallás

Integráció

- Közösségek, társadalmi távolságok
- Önkéntesség
- Szolgáltatások és igények

Digitális kultúra

- Hozzáférés és használat
- Online zaklatás
- Játék

Jövőképek

- Fenntarthatóság
- Jövőképek
- Félelmek

Kérdezőbiztos kérdései

- Kérdezővel kapcsolatos alapadatok
- Kérdések a kérdezőknek

Koronavírus-járvánnyal kapcsolatos kérdések

¹⁰A 2000–2016 közötti kutatások tematikájának részletes elemzését lásd: Székely, 2020.

¹¹A külföldi kérdőívek a magyarországi kérdőív témaköreire épülnek, a trendkérdések tekintetében azonosak a magyarországi kutatásban alkalmazott kérdőívvel. A külföldi kérdőívek a trendkérdések mellett a külföldi régióra vonatkoztatva tartalmaznak közös kérdésblokkot is, amely az anyaországi kérdőívben nem szerepel, csak a külföldi régiókban értelmezhető. Ez a kérdésblokk szinte kizárólag az identitáshoz kapcsolódó kérdéseket tartalmaz, amely igyekszik a teljes tematikához kapcsolódni, így foglalkozik az egyén kapcsolódásaival a helyi magyar közösséghez, a többségi társadalomhoz, Magyarországhoz. A szubjektív viszonyulásokon kívül elsősorban a nyelvhasználatot vizsgálja az iskolarendszertől kezdődően a köznapi gyakorlaton át a tartalomfogyasztásig.

¹²A kérdőívben alkalmazott kérdések a korábbi hullámokon alapulnak (Ifjúság2000; Ifjúság2004; Ifjúság2008; Magyar Ifjúság 2012; MOZAIK2001 és MOZAIK2011), a kérdőívek tematikáját úgy alakítottuk ki, hogy az szolgálja a korábbi kutatásokkal való összehasonlíthatóságot, a trendek felrajzolásának lehetőségét. A nagymintás ifjúságkutatás mellett a következő kutatások megoldásait is figyelembe vettük: ESPAD-kutatássorozat; HBSC-kutatássorozat; YRBS 2013; ESS-kutatássorozat; EVS-kutatássorozat; Az ifjúság életkörülményei kutatás KSH, 1996; Ifjúságkutatás, 1991.

¹³A 2016-os és 2020-as hullám az EFOP-1.2.3-VEKOP-15-2015-00001 azonosító számú kiemelt projekt keretein belül készült el.

Az élethelyzetre vonatkozó blokkokban olyan alapvető, a korábbi kutatásokban is szereplő demográfiai trendkérdések szerepeltek, amelyek általában minden survey részét képezik (nem, kor, lakhely, iskolai végzettség, munkapiaci aktivitás). A demográfiai kérdésekhez hasonlóan – a korábbi kutatási hullámokkal összehasonlítható módon – vizsgáltuk a munka, munkanélküliség, külföldi munka; tanulás (külföldi tanulás), jövedelem és vagyoni helyzet kérdéseit. A tanulással foglalkozó kérdésblokkban az oktatási életút és a képzettségi szint pontos rögzítésén kívül új elemként vizsgáltuk az intézmény jellegét (fenntartó), a tehetséggondozási és felzárkóztató programokkal kapcsolatos tapasztalatokat, valamint az oktatók megítélését. Kérdéseket fogalmaztunk meg a nyelvtudás szintjével és felhasználásával kapcsolatban is. A korábbi hullámokhoz hasonlóan foglalkoztunk a tanulási tervekkel, ezen belül a külföldi tanulásra vonatkozókkal is. A munkával foglalkozó kérdésekben az eddigi munkatapasztalatok feltárására törekedtünk. Kérdések szerepeltek a kérdőívben a foglalkoztatás körülményeiről, a munkahely biztonságának megítéléséről, a munkanélküliség megtapasztalásáról, a munkakeresést és az elhelyezkedést segítő körülményekről (tények és attitűdök), az elhelyezkedési reményekről. Ebben a részben foglalkoztunk részletesen a külföldi munkával kapcsolatos tapasztalatokkal és tervekkel, a külföldi munkavállalást ösztönző és visszatartó tényezőkkel. Továbbá foglalkoztunk a munkaerőhiányos gazdaság potenciális következményével, a túlmunkával és az új aktivitási formákkal egyaránt. A jövedelemre és vagyoni pozícióra vonatkozóan az objektív és a szubjektív anyagi helyzet

megismerésére is fogalmaztunk meg kérdéseket, ennek keretében vizsgáltuk az adósságok és a megtakarítások jelenlétét is a fiatalok életében. Ezen kívül a pénzügyi szolgáltatások igénybevétele és a szülőktől való pénzügyi önállóság vizsgálata is részét képezte a kérdésblokknak. A lakhatással kapcsolatban a lakáskörülmények és az ezekkel kapcsolatos elégedettség, a háztartásméret és a háztartástagokkal kapcsolatos viszonyok azonosítása, valamint az elköltözési tervek képezték a kérdések irányát.

Az életesemények kérdései több hullám óta szerepelnek a kérdőívben, ahol a megélt események és a jövőre vonatkozó tervek vizsgálatát is elvégezhetjük. A 15–29 évesekkel kapcsolatosan a családalapítás és gyermekvállalás a kutatás céljai szempontjából kiemelt vizsgálati terület, ezért a társadalmi reprodukció kérdéskörei is többségükben alkalmasak a trendelemzésre. A területet érintő kérdéskörök a jelenlegi helyzet minél pontosabb leírását, illetve a jövőre vonatkozó tervek megismerését kívánják szolgálni, részben átalakítva a korábbi megközelítést a befolyásoló tényezőkre és a segítséggel kapcsolatos igényekre helyezve át a hangsúlyt. Ennek a két célnak megfelelően foglalkoztunk a jelenlegi családi állapottal, a párkapcsolat fajtájával, a házasság megítélésével és ahhoz kapcsolódóan a házassági tervekkel. A kérdőívben részletesen vizsgáltuk a jelenlegi és a kívánt gyerekszámot, a gyermekvállalás elhalasztásának/elutasításának okait, a családalapításra vonatkozó attitűdöket, ehhez kapcsolódóan a család és a munka összeegyeztethetőségének megítélését, valamint az ifjúsági és családtámogatások ismeretét, igénybevételét.

Az életmódra vonatkozó kérdésköröket a 2020-as kutatásban hat tematikus egységbe soroltuk, amelyek részben szintén alkalmasak a trendelemzésre, azonban a kérdéskörök jellegéből fakadóan sokkal nagyobb szabadságot adtunk az aktualitások vizsgálatának. A kultúra- és médiafogyasztás tematikában a hagyományos média (elektronikus média és nyomtatott sajtó, valamint hagyományos könyv) fogyasztását valamint a kulturális helyszínek látogatását vettük górcső alá a korábbi gyakorlatnak megfelelően. A szabadidőeltöltésben a szabadidő mennyiségét és a szabadidős tevékenységeket vizsgáltuk. A szabadidős elfoglaltságok közül részleteztük a sportolási szokásokat, kitérve a sportolás ösztönzőinek vizsgálatára is. Az egészséggel kapcsolatos kérdések között a korábbiakban alkalmazottak mellett helyet kapott egy, a mentális egészséggel kapcsolatos kérdés is, míg a kockázati magatartásokkal foglalkozó modul a korábban is alkalmazott három területet, a dohányzás, az alkohol és a kábítószer témáját öleli fel (részben kapcsolódóan egy-egy kérdés erejéig foglalkoztunk a szerencsejátékokkal és a felnőtt tartalmak fogyasztásával is). A modul célja a dohányzás és alkoholfogyasztás mértékének, illetve a drogfogyasztók kapcsolathálózati jelenlétének, továbbá a droghoz való hozzájutás lehetőségének vizsgálata. A problématerkép a fiatalok saját nemzedékükre vonatkozó reflexióit gyűjti össze a kutatás kezdete óta, így 2020-ban is a kérdőív részét képezte, részben megújult tartalommal, amely kérdéskör mentén önálló kötet is készült (Pillók–Székely, 2022). A politikai aktivitás és ideológia kapcsán részletesen foglalkoztunk a fiatalok politikai érdeklődésével, az ifjúság részvételének lehetőségeivel és a részvétel gyakorlataival. A korábbi kutatási hullámok mentén több dimenzióban vizsgáltuk az elégedettséget, így az ország helyzete, a demokrácia működése, az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatos vélemények vizsgálatára is sor került. Ennek a kérdéskörnek képezte részét a társadalmi intézmények iránti bizalom értékelése, valamint a szervezetekhez való kötődés formális és informális viszonyainak vizsgálata.

Az identitás részleteinek kibontását az etnikai hovatartozás, a nemzeti identitásra vonatkozó kérdéskörökkel jártuk körül. A vallásra vonatkozó kérdések alapvetően a korábbi kérdőívekre épültek, amely lehetőséget biztosít az összehasonlításra.

Az integráció tematikus egysége a közösségekhez való tartozást a társadalmi távolságokat vizsgálta nagyrészt a korábbiakban alkalmazott kérdésekkel. Két jelentősebb új blokk is került a 2020-as kérdőívbe, az önkéntességről (11 kérdés), az ifjúsági szolgáltatásokról és igényekről (4 kérdés).

A digitális kultúra részbe építettük be az infokommunikációs eszközök birtoklásának és használatának jellegzetességeit, valamint az online közösségi média használatának, az online játékos szokásoknak a vizsgálatát. Ebben a részben foglalkoztunk a médiumok fontosságának megítélésével is. Új elemként jelent meg a legutóbbi hullámban a zaklatás és ezen belül az online zaklatás kérdésköre.

A 2020-as kutatásban hangsúlyos volt a jövőképek vizsgálata elősorban a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok szerint. A korábban alkalmazott a jövőre vonatkozó várakozásokat rögzítő kérdések mellett a kérdéssor részét képezte a jövővel kapcsolatos félelmek (klímaváltozás, járvány, gazdasági válság stb.) jelenlétének vizsgálata is.

Az elhalasztott tavaszi terepmunka lehetővé tette, hogy két átfogó, a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos kérdést is a kérdőív végére illesszünk, amelyek a járványhelyzet hatásait igyekeztek felmérni.

A kérdések egy részét a korábbi gyakorlatból építkezve egy önkéntöltős blokk keretében kérdeztük le, ahol a kockázati magatartások (dohányzás, alkohol, drog), a nemzeti identitás és a politikai preferencia kérdéskörei kaptak helyet.

A 8000-es minta és a terepmunka

Az ifjúságkutatás mintaválasztásának módszertani alapelvei nem változtak az ezredforduló óta, ami a kutatócsoport kiváló matematikus-szociológus tagjának, Nemeskéri Istvánnak a munkája. A cél minden esetben az volt, hogy a minta minél több szempont alapján reprezentálja a célcsoportot, és a kutatás eredményei minél kevesebb hibával jellemezzék a 15–29 éves fiatalokat. A kutatás mintáinak kialakítása hasonló szempontok alapján, az egyes régiókról rendelkezésre álló adatoknak, statisztikáknak megfelelően történt.¹⁴ A (megvalósult) minták az adott adatfelvételi évben a 15–29 éves korosztályt országosan reprezentálják – azaz biztosítják a populációs arányok mintabeli érvényesülését – nem, életkor, iskolai végzettség, településtípus, régió szerint. A vizsgálat egyik vitathatatlan értékét az adja, hogy a 2000-ben indult ifjúságkutatás-sorozat minden hulláma összehasonlítható, longitudinálisan elemezhető.

A magyarországi minta készítéséhez a Belügyminisztérium és jogelődjeinek¹⁵ adatállományát¹⁶ használtuk, amely településenként tartalmazta az érvényes lakóhellyel rendelkező és az adott korosztályba tartozó lakosság létszámát férfiakra és nőkre vonatkozóan, születési évenkénti bontásban.

A mintavétel több lépcsőben történt, rétegzett valószínűségi mintavételi módszer alkalmazásával. Első lépcsőben a vizsgálandó települések, második lépcsőben az adott települések felkeresendő címeinek kiválasztására került sor. Az elsődleges mintavételi keretet a magyarországi települések listája alkotta (PSU), a másodlagos mintavételi keretet az ezen településen élő olyan 15–29 éves fiatalok alkották, akik Magyarországon állandó lakóhellyel rendelkeztek a mintavétel idején (SSU). Első lépésben a településeket rétegekbe soroltuk a földrajzi elhelyez-

kedésük és a településen élő fiatalok száma alapján, ezek után rétegenként véletlen mintát vettünk a települések közül. A második lépcsőben a kiválasztott településeken az adott réteg elemszámával arányos módon a lakcímnnyilvántartási adatbázisából véletlen valószínűségi mintavétellel választottuk ki azokat, akik a mintába kerültek. A 2008-as kutatás során alakult ki az a jó gyakorlat, hogy a mintavétel során négy településminta (4x2000 fős) készült, amelyek külön-külön is leképezik az ország településstruktúráját regionális elhelyezkedés és településnagyság szerint. A mintába került településeken a megkérzendők kiválasztása a lakcímnnyilvántartás adatállománya alapján két demográfiai szempont (nem és életkor) alapján történt. Fontos megjegyezni, hogy ez az a két szempont, amely lehetőséget biztosít a mintaválasztásra, más ismérvek, pl. családi állapot, nemzetiség, iskolai végzettség, a mintaválasztás alapját képező lakcímadatbázisokban nem szerepelnek. Részben emiatt a mintavételből eredő kismértékű torzulások kiküszöbölése során a több szempontú matematikai súlyozási eljárásban az iskolai végzettséget is figyelembe vettük. Ennek eredményeként a legutóbbi hullámok négy 2000 fős almintája külön-külön, és az összeillesztett 8000 fős minta szintén reprezentatív a 15–29 éves korosztályra vonatkozóan nem, életkor, iskolai végzettség, településtípus, régió szerint.

A 2000 fős alminták alkalmazásának oka, hogy a tervezett tematika a kérdőív lekérdezését átlagosan legalább 60–70 percre növelte volna, ez azonban a kérdés minőségét egyértelműen rontotta volna, ezért a magyarországi kérdőív esetében az alminták alkalmazásával csökkentettük a kérdőív hosszát, egyben a mintanagyságot is az egyes kérdések vagy kérdéskörök mentén. Az egyes alminták és kérdőívek tematikus felépítése a következő volt (3. táblázat):

¹⁴ Nemeskéri (2001) a mintaválasztás során a kistérségekből, illetve Budapest esetében a kerületekből indult ki, a cél az volt, hogy minden egyes kistérségben készüljön interjú.

¹⁵ Korábban: Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala.

¹⁶ Érdemes megjegyezni, hogy a címlistas kutatások alkalmazásánál korlátot jelent a nyilvántartás adatállományának minősége. A minőséget nem kizárólag belső okok rontják (az átvezetésből, frissítésből adódó nem létező vagy rossz címek), hanem főleg az ifjúsági célcsoportban tapasztalható, valóságtól eltérően nyilvántartott adatok (pl. kollégiumban, albérletben, rokonnál élők) is negatívan befolyásolják. Életszerű példák a szülőikkel élő fiatalról (aki a nagymamához van bejelentve, hogy a preferált iskolába járhasson), a hivatalosan szülőikkel élő, valójában csak ünnepek alkalmával hazajáró távoli városban albérletben lakó egyetemistáig.

3. táblázat: A kérdőív alminták szerinti felépítése

Közös kérdések (kérdéssel kapcsolatos alapadatok; trendkérdések; kérdezői kérdések) N=8000			
„lila” blokk (N=2000): politikai szocializáció	„sárga” blokk (N=2000): életesemények; munkapiaci attitűdök; területi mobilitás, önkéntesség	„zöld” blokk (N=2000): családalapítás – gyermekvállalás; egészség; szabadidő; környezetvédelem; vallás	„kék” blokk (N=2000): ifjúsági programok; digitális kultúra; fogyasztói tudatosság; kultúrafogyasztás

Fontos megjegyezni, hogy a kérdőív speciálisan felépített modulszerkezete és az ehhez igazított alminták nagymértékben befolyásolják a lehetséges elemzési irányokat is, egyértelmű korlátot jelentve a két eltérő blokkban szereplő kérdés együttes vizsgálatában.

A legutóbbi adatfelvétel – leginkább a koronavírus-járvány speciális körülményei miatt – összesen 12 hét alatt valósult meg 165 kérdezőbiztos részvételével, táblagéppel segített személyes lekérdezési módszerrel (TAPI). A koronavírus-járvány kedvezőtlen hatását jól mutatja, hogy a 2016-os kutatáshoz képest 2020-ban lényegesen hosszabb időre volt szükség az adatfelvétel elkészítéséhez, két hónap helyett három hónapig tartott a terepmunka.

Összegzés és jövőkép

Jelen munkában összefoglaltuk az ezredfordulón indult nagymintás ifjúságkutatás rövid történetét, amelyből kitűnik, hogy a nagymintás ifjúságkutatás nemzetközi mércével mérve is kiemelkedő kutatási program. Különlegessége elsősorban a minta nagyságában – így a szegmentálhatóságban és a mélyfúrások lehetőségében –, illetve a trendelemzés lehetőségében áll. A nagymintás ifjúságkutatás a részletes trendadatok szállítása mellett az elméleti munkák hipotéziseinek vizsgálatában is elvitathatatlan érdemeket szerzett. Az elmúlt évtizedekben a nemzetközi szakirodalomban két olyan keretrendszer

formálódott, amelyek értelmezési kereteket biztosítottak az ifjúsági vonatkozású elméleti munkákhoz, empirikus kutatásokhoz és köztük a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokhoz. Ez a két kiemelt tematika az élethelyzet bemutatásán alapuló „átmenet” diskurzusa és az életmódot középpontba helyező ifjúsági „kultúra” diskurzusa (Szanyi, 2018).

A nemzetközi diskurzusokba többé-kevésbé illeszkedő vagy onnan táplálkozó, de kifejezetten magyarországi vonatkozású narratívák közül három fontosabb emelhető ki (Nagy – Tibori, 2016), amelyek a következők: az ifjúsági korszakváltás elmélete (Gábor, 2004), az ifjúságügy narratívája (Nagy, 2013) és az új csendes generáció paradigmája (Székely, 2014).¹⁷ Mindhárom elméleti megközelítés empirikus tesztelése a nagymintás ifjúságkutatás eredményein alapul¹⁸. A kutatás a jelentősebb elméletek mellett számos tudományos és szakmai publikációhoz biztosított empirikus adatot, a publikációk mellett alapja volt a Nemzeti Ifjúsági Stratégia helyzetelemzésének és más döntéselőkészítő dokumentumnak. A nagymintás ifjúságkutatás közkinccs is egyben, hiszen a publikációk mellett a feldolgozatlan eredmények is szabadon hozzáférhetők, ami a hasonló kutatások esetében egyáltalán nem magától értetődő, sőt. Az utolsó három hullám esetében (2012, 2016, 2020) a hozzáférés rendezett és transzparens módon zajlik. Ennek ellenére a leghango-

¹⁷Ezek az elméletek nem ugyanazon dimenziók mentén beszélnek a fiatalokról: az ifjúságügy narratívája arra igyekszik választ találni, hogy kik a fiatalok, az új csendes generáció arra koncentrál, hogy milyenek, az ifjúsági korszakváltás elmélete leginkább a miértre keresi a választ. Ugyanakkor a modellek mindegyike kapcsolható a nemzetközi diskurzusokhoz, az ifjúsági korszakváltás az átmenet diskurzusához kapcsolódik szorosan, míg az ifjúságügy narratívája fejlődéslelektani megközelítések közé illeszkedik, az új csendes generáció koncepciója a generációs elméletek mentén fogalmazódik meg.

¹⁸Az ifjúsági korszakváltás elméletének empirikus alátámasztását a nagymintás ifjúságkutatás 2000-es évi adatfelvétele adja, az ifjúságügy narratívája és az új csendes generáció paradigmája elsősorban a 2012-es kutatás eredményeire támaszkodik.

sabb kritika a kutatással kapcsolatban épp az adatbázisok hozzáférhetőségével kapcsolatban fogalmazódott meg, kritizálva a hozzáférés módját és még inkább annak ütemezését. Ez is a kutatás fontosságára mutat rá, függetlenül attól, hogy maga a kritika jogos-e vagy sem¹⁹. A kritikák egy része kifejezetten nem szakmai alapon, sokkal inkább politikai érdekek mentén fogalmazódott meg, amely ugyan ráirányította a figyelmet a nagymintás ifjúságkutatásra, de inkább hátráltatta a szakmai munkát és ártott a kutatásnak. A nagymintás ifjúságkutatás két évtizede során többször került nehéz helyzetbe a szervezeti átalakulások, politikai csatározások miatt, azonban a külső bizonytalanságok a kutatás egységességét, az eredmények interpretálhatóságát mindezek ellenére sem tudták veszélyeztetni.

Az elmúlt két évtized alatt számos módszertani tapasztalatot gyűjthetünk a program által, amelynek legfontosabb tanulságai épp a kereteket kérdőjelezzik meg. A nagymintás ifjúságkutatás fő sajátosságát – a nagy mintát²⁰ – illetően, kevés kivételtől²¹ eltekintve jellemzően nem használják ki a kutatók. A négyéves adatfelvételi intervallum túlságosan ritkának, a mérőeszköz és az ahhoz kapcsolódó előkészítő és feldolgozási munka túlságosan hosszúnak bizonyul. A kérdőíves kutatások között a nagymintás ifjúságkutatás módszertana egyrészt régimódi a személyes, címlistas megoldásával, másrészt kifejezetten innovatív is a 8000 fős alampintába épített 2000 fős alminták és a táblagépes lekérdezés alkalmazásával²².

A trendek követhetőségének, illetve az ifjúságról átfogó ismeretek szerzésének igénye a kutatás folytatását sürgeti, azonban a korábbi keretek megújítása sem kerülhető el. A mind hosszabb kérdőív és az ehhez társuló, mind rövidebb kérdezetti figyelem a magas színvonalú adatminőség fenntartását lehetetleníti el.

Szükséges tehát, hogy a két évtizedes kutatási program megújuljon. Amit az ifjúságkutatás új fejezetében a régiből megtartani szükséges az a kutatás szakmai presztízse és a trendelemzések lehetősége.

Egy lehetséges új ifjúságkutatási koncepciónak az eddigi tapasztalatok alapján fő célja a sűrűbb adatfelvétel és eredményközlés kell legyen. Egy lehetséges megoldás:

- kétévente 2000 fős alampintával, amely a trendek mellett külön-külön fő tematikát tartalmaz (pl. egyik évben a családalapítás, gyermekvállalás, két év múlva a kultúra és digitális kultúra a fő tematika);
- kétévente (mindig a 2000 fős survey utáni évben) kisebb mintán, változatos módszertannal egy-egy szűkebb kérdéskör vagy célcsoport vizsgálatára kerül sor;
- négyévente külhoni adatfelvételre is sor kerül 500 és 1000 fős alampintákkal, a nyugati diaszpórát is érintve.

A kortárs társadalomtudományban az új generáció megismerése az egyik legnépszerűbb terület, Magyarországon is több műhelyben pezsgő szakmai munka folyik. Meggyőződésem, hogy van létjogosultsága a kutatássorozat folytatásának, az erények megtartásával, az újítások beépítésével új lendületet kaphat az ifjúság kutatása.

¹⁹A megfogalmazott kritika lényege, hogy a kutatás adatbázisai nem válnak rögtön/gyorsabban elérhetővé. A következetes és transzparens gyakorlat a tanulmánykötet bemutatásával egyidőben teszi szabadon és ingyenesen hozzáférhetővé az adatbázisokat, amelynek oka a kutatást készítő szakemberek elsőként való tudományos igényű publikálási lehetőségének biztosítása, ami nehezen megkérdőjelezhető. Egy kissé sántító hasonlattal élve a régész jogát sem vitatjuk, hogy először léphessen be az általa megtalált sírboltba, a csillagászat se, hogy elnevezhesse az általa felfedezett csillagot stb.

²⁰A nagymintás kvantitatív kutatások előnye a pontosabb becslés lehetősége, amely a magyarországi kutatásra vonatkozóan, az országos – 8000 főre vonatkozó – becslések esetében 95 százalékos megbízhatósági szinten +/- 1,12 százalékos mintavételi hibával számol. A nagy elemszámnak köszönhető alacsony mintavételi hiba azt jelenti, hogy a közölt országos megoszlásaink nagyjából egy százalékkal térhetnek el attól az értéktől, amit akkor kapnánk, ha a célcsoport minden egyes tagját megkérdeztük volna.

²¹pl. Nagy – Székely, 2014b.

²²Székely, 2018b; Székely, 2021b.

Irodalomjegyzék

- Bauer B. – Németh A. – Szabó A. (2017): A magyar ifjúságkutatás elmúlt fél évszázadának meghatározó szereplői és pillanatai. In Papp Z. A. (szerk.): Változó kisebbség. Kárpát-medencei magyar fiatalok. A GeneZYs 2015 kutatás eredményei. Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány – MTA TK Kisebbségkutató Intézet, 29–68.
- Bauer B. – Szabó A. (szerk.) (2011): Arctalan (?) nemzedék. Budapest, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Bauer B. – Szabó A. (szerk.) (2005): Ifjúság2004. Gyorsjelentés. Budapest, Mobilitás Ifjúságkutatási Iroda.
- Bauer B. – Szabó A. (szerk.) (2009): Ifjúság2008. Gyorsjelentés. Budapest, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet.
- Domokos T. – Kántor Z. – Pillók P. – Székely L. (2021a): Magyar Fiatalok 2020 Kérdések és válaszok – Fiatalokról, fiataloktól. Erzsébet Ifjúsági Alap.
- Domokos T. – Kántor Z. – Pillók P. – Székely L. (2021b): Külhoni Magyar Fiatalok 2020 Kérdések és válaszok – Fiatalokról, fiataloktól. Erzsébet Ifjúsági Alap.
- Laki L. – Szabó A. – Bauer B. (2001): Ifjúság2000. Gyorsjelentés. Budapest, Nemzeti Ifjúságkutató Intézet.
- Gábor K. (2004): Ifjúsági korszakváltás. Új Ifjúsági Szemle 2(4), 5–24.
- Nagy Á. (2022): A lábjegyzeten is túl. Magyar ifjúságkutatás 2020. Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközpont.
- Nagy Á. (szerk.) (2018): Margón kívül – magyar ifjúságkutatás 2016. Excenter Kutatóközpont.
- Nagy Á. – Szeifer Cs. (2016): Intézmények és folyamatok. In Elek T. (szerk.): 25 év – Jelentés az ifjúságügyről. Iuvenis – Ifjúságszakmai Műhely, Ifjúságszakmai Együttműködési Tanácskozás, 133–170.
- Nagy Á. – Székely L. (szerk.) (2016): Negyedszázad. Magyar Ifjúság 2012. Iuvenis Ifjúságszakmai Műhely – ISZT Alapítvány – Excenter Kutatóközpont – Új Ifjúsági Szemle Alapítvány.
- Nagy Á. – Tibori T. (2016): Narratívák hálójában: az ifjúság megismerési és értelmezési kísérletei a rendszerváltástól napjainkig. In Nagy Á. – Székely L. (szerk.): Negyedszázad. Magyar Ifjúság 2012. Iuvenis Ifjúságszakmai Műhely – ISZT Alapítvány – Excenter Kutatóközpont – Új Ifjúsági Szemle Alapítvány, 400–432.
- Nagy Á. – Székely L. (szerk.) (2014b): Harmadrészt. Magyar Ifjúság 2012. ISZT Alapítvány – UISZ Alapítvány – Excenter Kutatóközpont.
- Nagy Á. – Székely L. (szerk.) (2014a): Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012. ISZT Alapítvány – Kutatópont.
- Nagy Á. (2013): Az ifjúsági korosztályok meghatározásának egyéni életúton alapuló paradigmája. In Székely L. (szerk.): Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet. Budapest, Kutatópont, 38–53.
- Pillók P. – Székely L. (2022): Kívánj tized! A magyarországi fiatalok nemzedéki önreflexiója és jövőképe. Nemzeti Ifjúsági Tanács Szövetség, Budapest.
- Szanyi-F. E. (2018): Nemzetközi diskurzusok az ifjúságkutatásban. In Székely L. (szerk.): Magyar fiatalok a Kárpát-medencében. Magyar Ifjúság Kutatás 2016. Kutatópont – Enigma2001, 11–40.
- Szabó A. – Bauer B. – Laki L. (2002): Ifjúság2000 – Tanulmányok I. Budapest, Nemzeti Ifjúságkutató Intézet.
- Székely L. – Szabó A. – Szanyi F. E. – Ruff T. – Pillók P. – Bauer B. (szerk.) (2017): Gyorsjelentés a Kárpát-medencei fiatalokról.
- Székely L. – Szabó A. (szerk.) (2017): Ezek a mai magyar fiatalok! A Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei. Új Nemzedék Központ.
- Székely L. (szerk.) (2021a): Magyar fiatalok a koronavírus-járvány idején. Tanulmánykötet a Magyar Ifjúság Kutatás 2020 eredményeiről. Enigma2001
- Székely L. (2021b): A nagymintás ifjúságkutatás módszertana 2000–2020. (In: Székely L.: Magyar fiatalok a koronavírus-járvány idején. Tanulmánykötet a Magyar Ifjúság Kutatás 2020 eredményeiről. Enigma2001, 257–272.
- Székely L. (2020): Szürke hatyúk. Enigma2001.
- Székely L. (szerk.) (2018a): Magyar fiatalok a Kárpát-medencében. Magyar Ifjúság Kutatás 2016. Kutatópont – Enigma2001.
- Székely L. (2018b): Módszertani jegyzet: Magyar Ifjúság Kutatás 2016. (In: Székely L.: Magyar fiatalok a Kárpát-medencében. Magyar Ifjúság Kutatás 2016. Kutatópont – Enigma2001, 479–502.
- Székely L. (2014): Az új csendes generáció. In Nagy Á. – Székely L. (szerk.): Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012. ISZT Alapítvány – Kutatópont, 9–29.
- Székely L. (szerk.) (2013): Magyar Ifjúság 2012 – Tanulmánykötet. Kutatópont.